

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VII. Exponuntur aliæ circumstantiæ servandæ in correctione fraterna

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

mendaturum; tunc enim non tenetur eum corripere; ut nota Cajet. in Summa, verbo, *corruptio*. Et probari potest à simili: Quemadmodum enim non tenetur aliquis exhibere elemosynam corporalem ei, cui novit ab alio subventurum ita; ita pariter in nostro casu.

Sexta circumstantia. Si non adfit spes, in alio tempore, & meliori opportunitate futuram nostram correctionem fructuosiore proximis; tunc tenetur ipsum ita im corripere, alias consultiss esset in aliud tempus differre. Ita D. August. *de Civit. Dei lib. 1. Cap. 9.* & D. Thom. *dist. 4. q. 33. art. 2.* & communiter alii Theologi in 4. *dist. 19.* Quia cum correctio fraterna ordinetur in profectum spiritualem proximi, qui correctionem differt ob majus bonum frattis, non facit contra præceptum correctionis.

Septima circumstantia. Ut peccatum sit mortale, vel saltem veniale, tale ex quo imminet ei periculum peccandi mortaliter; nam ad correctionem venialis simplicis, nullus tenetur.

Utrum tenemur corripere proximū constitutū in periculo peccandi venialiter

Dubium tamen oritur, an sit obligatio corripendi, quando frater solum est in periculo peccandi venialiter? Aliquorum opinio tenet, esse obligationem sub veniali corripendi proximum, quando est in periculo repetendi veniale peccatum ex consuetudine.

Hujus sententia fuit Sotus *lib. de regendo seculo. q. 2. concl. 3.* Cajet. in *Summa*, verbo, *corruptio*, & alii non contemnendi Auctores. Communis vero est contraria sententia, scilicet non esse obligationem corripendi fratrem ob solum periculum repetendi peccatum veniale. Hanc sententiam tenet Sylvest. *verbo, corruptio. q. 1. & B.ñes. 2. 2. q. 33. art. 2. dub. 2.*

In hac dubitatione certum est, neminem (si de privatis hominibus loquamur) teneri sub mortali ad correctionem venialis peccati; nam peccatum veniale quodcumque illud sit, est miseria levis, & ita non erit mortale omittere correctionem hujusmodi; secundò videtur valde durum obligari quem etiam sub veniali, ad corripendum fratrem constitutum in periculo repetendi veniale peccatum; potius enim causaret turbationem in communitatibus tam frequens correctio, quam utilitatem aliquam vel profectum spiritualem. De Prælatorum vero obligatione mihi placet sententia M. Bañes *loco citato*, qui duo docet. Alterum, Superiores Religionum obligari sub mortali ad reprehendas consuetudines aliquas contrarias Religioni, Quæ sententia placet viris doctis; quia permittere peccata venialia, vel defectus contra Regulas & disciplinam Religiosam, redundare potest in magnum detrimentum ipsius Religionis; Et idem sentiendum de obligatione Prælati ad reprehendum subditum fraterna correptione propter aliquod genus peccati nocivum Religioni, v. g. propter impudica aliqua verba, aut quid simile, quod Religiosos maximè dedecet.

Ad hoc non tenentur privati homines; nisi peccatum illud veniale esset proxima dispositio ad mortale. Tenentur tamen Prælati, in pluribus casibus, etiam veniales, sub gravi culpa reatu, desectus corrigere. Ad quos alios hac doctrina extendi potest, & debet.

Quæ omnia vera sunt, nisi alias peccatum veniale esset proxima dispositio ad mortale; quia tunc proximus est in gravi periculo, & necessitate. Ita Sylvest. *verb. correctio q. 1.* & alii Auct. quos citat, & sequitur P. Azorius *Tom. 2. lib. 12. Cap. 14. q. 4.* Unde non est dubium, quin aliquando peccatum veniale possit esse sufficiens materia charitativæ correctionis, etiam sub præcepto, ut bene advertit P. Suarez in *Tract. de cha-*

ritate, dist. 8. Quod quidem præceptum strictius obligat eos, qui tenentur ex officio & iustitia alios corripere; quales sunt Prælati Religionum, qui ex officio, ut eruditè advertit Magister Soto, *membro. 2. q. 2. concl. 3.* tenentur curare non solum, ut subditi vitent mortalia, sed etiam ut ad perfectionem tendant, ac præterea ut vitent impedimenta, quæ obstat ut vitentur. Quare si Prælati nimis se negligenter gerat, & maximè si defectus sint generales Communitatis, vel ex eis aliqua relaxatio alicujus Constitutionis imminet, poterit esse obligatio sub peccato mortali ad corrigenda illa.

Quam quidem doctrinam apertè docet P. Suarez, *ubi supra*, quæ obligatio ex mente ipsius merito etiam extendi debet ad alias personas, quæ in aliquibus actionibus vices Prælatorum gerunt, quales sunt Zelatores, vel illi, qui constituti sunt ad observandos aliorum defectus, quamvis ceteri de Communitate non tenentur aliorum vitam servari, neque effici exploratores vitæ aliorum; contra id quod dicitur Proverbiorum 5. *Non quaras impietatem in domo justi*, ut bene in hoc proposito docuit S. Thom. 2. 2. q. 33. *art. 1. ad 4.* Cajet. in *Summa*, verbo, *correctio fraterna*, imò neque illi, qui constituti sunt à Superioribus Zelatores aliorum defectuum, debent esse nimis solliciti ad inquirendum aliorum culpas; sed sufficit, ut beneficium correctionis impendant illis, qui sibi occurrunt, vel quorum culpa notæ sunt in Communitate, ut expressè docet D. Thom. *ubi supra*, & nos plausius in *Expositione nostra Reg. Cap. 10. dub. 2.* tradidimus.

C A P V T VII.

Exponuntur aliæ circumstantiæ servandæ in correctione fraterna

Præter dictas circumstantias, oportebit expendere alias non minus utiles ac necessarias; scilicet personæ corrigendæ, corrigentis, peccati commissi, Prælati etiam scienda est denuntiatio, &c. ex his enim circumstantiis bene pensanda erit poterit colligi, quando aliquis per se, vel per alium debeat fratri emendationem curare, nam si delinquens sit persona gravis, ut potè Prælati, Senior, Doctor; & corrigens omninò sit inferior aeternæ scientiæ, &c. vel si peccatum sit contra maiorem occasionem reincidentia, à qua solus Prælati possit liberare; tunc non debet facile quis sperare fratris emendationem, poteritque in illo casu immediate Superiori denunciare denunciatione Evangelica, de qua infra.

Si vero persona corrigentis excedat in qualitatibus supradictis delinquentem, & possit illum præservare à reincidentia; tunc ex præcepto tenetur per se ipsum corrigere delinquentem, quia tunc est probabilis emendationis spes; nisi alias delinquens sit natura protervus, vel delictum talis naturæ, aut conditionis sit, ut vix ulla deo sperari possit emendatio. Nam ut bene advertit S. Thom. *de just. & iure q. 68. art. 1. contr. 2.* Quædam sunt delicta, in quæ qui sciens & prudens labitur, difficillimè solet ab eis recedere, aut revocari, ob multam animi, & mentis cœcitate, quam loquitur similia vitia secum adferre;

aut ob veteratam consuetudinem, talia committendi delicta. Quia ratione sicarius, latro, homicida, talibus delictis in veterari rarissime convertuntur, juxta illud Hieremias Cap. *Si potest Ethiops mutare pellem suam?* Quare in his, & similibus delictis nemo debet de se tantum presumere, ut puer tales malefactores posse sua correctione emendare; nam licet simpliciter id sit possibile, moraliter tamen id rarissime accidit: & de moribus hominum debemus judicare secundum illa, quæ communiter, & frequentet accidunt.

Hanc sententiæ expressè favet Cajet. Tomo 1. *Opusculorum Tract. 31 respons. 5. ad primum.* Ubi agens de delictis, quæ vergunt in perniciem publicam, in quibus delinquentes tenentur complices manifestare, ita scribit: *Nisi forte probabiliter credetur correctione fraterna eos amplius non peccaturos: quod non facile credendum est de Religiosis, præsertim hujusmodi sceleribus irrisu: sed dubitandum potius videtur, quod fingent se emendare. Et propterea tutius est in hujusmodi casibus Pralato petenti per se, vel per alium denunciare, &c.* Hæc Cajet. Cujus quædam verba in elligenda sunt tantum de Religiosis indaratis, & protersis: regulariter tamen loquendo de aliis sperari potest, & debet correctio; cum frequentius non peccent malitia, sed vel ignorantia, aut ex fragilitate.

Similiter, inquit idem Salon, sunt quedam peccata, in quibus si aliqua mora in eorum obviacione interfit, bonam commune maximo periculo exponitur, eujusmodi sunt hæresis, prodition Civitatis, &c. quibus nisi cito occurratur, breviter executioni mandabuntur, & forsitan, dum in delinquentis correctione immoramur, bonam commune periclitabitur. Præstat igitur juxta prudentiæ leges bono communi, accusando delinquentes, prospicere, quam eorum particulari bono consulendo, hæc correctionis accusationem differres præcipue cum certus sit, eos non convertendos, imo si admoneantur, cautius & secretius nocturos. Nam ut bene advertit D. Thom. in Disput. art. 2. ad 10. *In talibus, in quibus mora denunciationis est periculosa, non oportet expectare admonitionem, sed statim procedere ad denunciationem; neque hoc est contra præceptum Christi; Nam non est solum in te, sed in multis. Dominus autem dicit: Si peccaverit in te frater tuus, &c. Dixi: sciens & volens, ut excludam eos, qui ob ignorantiam, aut aliorum deceptionem in similia delicta labuntur; nam hi facilius de sua ignorantia resipiscunt.*

Hactenus de circumstantiis diximus, quæ variari possunt; quia non semper, sed quandoque observari debent. Dicamus jam de aliis, quæ invariabiles esse debent.

Prima earum est. Ut correctio, quæ est actus misericordie, & charitatis, non acerbè, sed quantum fieri potest, cum lenitate, & humilitate suaveriter fiat; nam ut bene advertit, S. Gregor. Nazianz. in *Oratione de moderatione in disputationibus habenda*, agens de forma observanda in correctione fraterna, inquit: *Hanc rationem tene, ut partim illum corrigas, id quod leniter, & humane, non ut hostis, neque ut durus, & rigidus Medicus, neque ut sectiosus tantum, & cauterium adversus morbum sciens grassari, partim te ipsum accusas, infirmitatisque tuæ sibi confisus sis.*

Quare Theologi exemplo boni Medici spiritua-

alem hanc curationem merito explicarunt. Nam sicut Medicus salutis, & incolumitati corporis ita debet prospicere, ut quoad fieri possit, id faciat sine detrimento ullius membri, nisi forsitan opus esset pro salute tuenda aliquod membrum minus præcipuum refecare: vel qui olei unctione possit vulnere mederi, vellet illud ignis adustione curare. Ita pari modo qui proximum corripit, debet procurare salutem spiritualem ipsius sine detrimento illius boni etiam inferioris ordinis, ut famæ & fortunatum, &c. quoad fieri possit; nec enim majori ipsius dispendio debet salutem spiritualem curare, quam ad eum fore finem sit opus. Ita ratiocinatur D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. & communiter Theologis, cuius ea ratio esse potest. Nam præceptum correctionis ita servari debet, ut in modo illud exequendi, contra proximum non peccetur. Et ita adhibenda est correctio, ut ejus fama non lædatur absque justa necessitate, cum scilicet id non esse necesse ad salutem spiritualem proximi, quæ est finis correctionis. Quare hujusmodi præceptum ita est observandum, ut proximi fama absque justa necessitate non lædatur, dum ea illæsa, obineri possit finis correctionis, nempe salus proximi spiritualis.

Unde modum quandam specialem correctionis præscribit Dominus, *Matth. 18.* qui regulariter juxta rectam prudentiæ rationem, idoneus, & necessarius videtur ad assequendum finem correctionis cum nulla, vel certè cum minima jactura famæ proximi; qui proinde correctionis modus debet moraliter observari ex præcepto divino, etiam si nunquam esset à Domino traditus. Hunc modum exposuit Dominus loco citato his verbis: *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum: Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: si te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesia. Si autem Ecclesiam non audierit, sis tibi sicut ethnicus & publicanus.*

CAPUT VIII.

In quo explicatur modus observandus in correctione fraterna à Domino præscriptus.

IN hac re illud in primis est certum apud Theologos præceptum de modo corripiendi à Domino præscriptum, non esse novum, sed potius explanationem divini, & naturalis præcepti, ut correctio assequatur suum finem, idque fiat cum minima, vel nulla seicè jactura famæ proximi. Ratio est, quia tales possunt esse personarum & peccati circumstantiæ, ut ipsa prudentiæ ratio, & naturæ lex dicat, illo ipso modo instituentem esse proximi correctionem, ut communiter Theologi in 4. distinct. 19. affirmant.

Secundò certum est, illud præceptum de modo correctionis esse affirmativum, ac licet de præcepto ipso correctionis superius Cap. 5. annotavimus ex D. Thoma; ac proinde non obligare pro omni tempore, & in omni casu; sed quando necessarius futurus videbitur ad finem correctionis absque justa læsione famæ proximi. Quod expressè indicavit August. *serm. 16. de verbis*